

Tí verða vit forelskað

ER TAÐ TILVILDARLIGT, AT VIT FELLA FYRI **ONKRUM**, HELDUR ENN **ØÐRUM**? BER TIL AT SKILJA **KÆRLEIKA**? ROMANTISKUR **KÆRLEIKI** HEVUR **SEINASTU** ÁRINI FINGIÐ **STÓRAN** ÁHUGA FYRI **GRANSKARAR**. MEN **NIÐURSTØÐURNAR** ERU OFTA ALT **ANNAÐ** ENN SERLIGA **ROMANTISKAR**

KÆRLEIKI

Janus á Ryggi
post@sosialurin.fo

Romantiskur kærleiki sýnist vera eitt »can't live with it, can't live without it« fyrirbrigdi, og er at finna í øllum mentanum vit vita um ígjøgnum mannasøguna. Forelskili er ein rúsur, eitt high, eins væl og eitt rættuligt low, tá illa gongur. Í hvussu er, eru flest okkara helst samd um, at talan er um eitt týðandi felags menniskjaligt fyrirbrigdi, ið rakar tey flestu onkustaðni á lívsleiðini. Seinastu árin hava fleiri stór universitetir tí brúkt nógvan pening uppá gransking, ið roynir at skilja, hvørjar drívmegir eru handan romantiska kærleikan. Roynit verður eitt nú at fáa greiðu á, hvørt øll vera drigin at somu eginleikum, ella um munur er á tí, vit fella fyri?

Men ber yvirhøvur til at skilja romantiskan kærleika vísindaliga? Er meiningin ikki júst, at kærleiki er gindakendur og kensluborin, tað øvugta av turrari vísind? Niðurstøðan í stórum pørtum av granskingini tykist

vera, at romantiskur kærleiki, í roynd og veru, er rættuliga sjálvsøkin.

Uttanfyrir okkara ávirkan

Beauty is in the eye of the beholder og *smag og behag* eru kend orðafellir. Tað er ymiskt hvat vit falla fyri, verður stundum ført fram. Men er hetta veruliga so? Niðurstøðan hjá fleiri granskarum er eitt rungandi nei. Tey argumentera fyri, at tað vit vera drigin at, í stóran mun, er ein objektiv stødd. University of Aberdeen, gjørdi fyri nøkrum árum síðani í hesum sambandi, eina røð av spurnarkanningum, har luttakarar vóru bidnir at døma um, hvussu vøkur og dragandi nøkur andlit vóru, ið komu fram á einum skermi. Tey skuldu seta kross við tey andlit, tey hildu vera serliga dragandi. Úrskurðurin aftaná nógvar kanningar var, at 8 út av 10 høvdu valt somu andlit. Kanningin gav ábending um, at vit vera drigin nøkunlunda at somu eginleikum, í hvussu er tá um útsjónina umræður.

Felags fyri andlitini, ið finga flest vakurleikastig, var, at tey vóru rættu-

liga symmetrisk. Mannfólkunum dæmdu best kvinnuligu andlitini við feminimum eyðkennum, eitt nú smælri kjálkabein, ímeðan kvinnunum dæmdu best mannligu eyðkenningini, t.d. eina breiðari høku. Somu úrslit vísa seg í øðrum kanningum, ið skulu kanna, hvat vit vera drigin at. Eitt nú dáma flestu kvinnum djúpri mannfólkarøddir, frammum snjallar røddir, og flestu mannfólku dámar betri hægri kvinnurøddir. Tað sama vísir seg í kanningum, har kynini bæði skulu meta um kropsbygnað. Kendasta dømi er, at flest mannfólk eru samd um, at ein kvinna helst skal siggja út sum eitt tímaglas, við smælari miðju, men breiðum hoftum.

Víst verður á menningarlærna, sum frágreiðing uppá úrslitini. Drívmegin handan teir eginleikar, vit vera drigin at, er ynski um at fáa eitt sunt avkom. Eitt nú gevur eitt symetriskt andlit ábendingar um, at talan er um ein frískan persón, ið er førur fyri at fáa sunn og sterk børn. Ímeðan tað øvugta, evolutionert sæð, kundi givið ábendingar um genetisk brek. Sostatt er frágreiðingin uppá, hvørjar

útsjónir vit falla fyri, ikki júst serliga romantisk, í vanligu týðninginum. Tvørturímóti er ynski um at føra okkum sjálvi víðari á bestan hátt, ótilvitaða drívmegin.

Annað enn útsjón?

Men vit fella ikki bert fyri útsjón. Persónseginleikar, sosialir førleikar og status hava eisini stóran týðning. Doug Henrick, professari á Arizona State University, hevur í sínari gransking samanborið samanspælið millum kynini við tað sum vit kenna frá djóraheiminum. Hann hevur víst á, at áðrenn paringartíð stundar til, fara hannar ofta upp at berjast. Tann hannurin sum vinnur, er sjálvskrivaður til at fáa honirnar í sín lut. Í djóraheiminum, hiðani vit stava, hevur status í sosiala bólkunum størstan týðning.

Ein »áðrenn og aftaná« kanning váttaði, at status eisini hevur stóran týðning, tá tað snýr seg um menniskju og romantiska atdráttarmegi. Í kann- ingini skuldi ein bólkur av kvinnum fyrst stigmeta nakrar myndir av monnum, eftir hvussu drignar tær